

Asia: VN/477/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Pyydämme lausumaan hallituksen esitysluonnoksesta sekä vastaamaan seuraavaan kysymykseen:

2. olisiko mielestänne kohdassa 5.1 esitetty vaihtoehtoinen malli, jossa kuraattori olisi sosiaalityöntekijä tai sosionomi parempi

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Lukiolaisten Liitto (SLL) kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Henkilöstömitoitus

SLL kannattaa erittäin lämpimästi sitovien mitoitusten säätämistä opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalveluihin. Mitoitukset parantaisivat palvelujen saatavuutta eli lasten ja nuorten mahdollisuutta tukeen ja apuun oikea-aikaisesti ja yhdenvertaisesti, sekä vahvistaisivat kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävää ennaltaehkäisevää, yhteisöllistä opiskeluhooltotyötä.

Hallituksen esityksen mukaan esi- ja perusopetuksessa sekä toisen asteen koulutuksessa tulisi olla vähintään yksi kuraattori 670 opiskelijaa kohti ja yksi psykologi 780 opiskelijaa kohti. Tämä tarkoittaisi toisella asteella 72 uuden psykologin palkkaamista eikä lainkaan uusien kuraattoreiden palkkaamista, kun taas esi- ja perusopetuksessa uusia psykologeja tarvitaan 266 ja uusia kuraattoreja 156.

SLL pitää esitettyjä mitoituksia riittämättömänä ja esittääkin, että sekä kuraattorin ja psykologin mitoitus olisi yksi ammattilainen 600 opiskelijaa kohti. Viimeistään lain toimeenpanoa arvioitaessa tulee selvittää, takaavatko mitoitukset laadukkaat palvelut ja oikea-aikaisen avun opiskelijoille, vai olisiko niitä syytä tiukentaa.

Lisäksi SLL huomauttaa, että oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan opiskelijoilla on yhtäläinen oikeus kuraattoreiden ja psykologien palveluihin, mutta esityksessä henkilöstömitoitukset ovat kuitenkin erilaiset. Perustelut erisuuruksille mitoituksille jäävät epäselviksi. SLL pitää kuitenkin hyvänä, että esi- ja perusopetuksessa sekä toisella asteella mitoitukset ovat samansuuruiset.

SLL muistuttaa, että yhden ammattilaisen vastuulla oleva opiskelijamäärä ei yksinään kerro kuraattorin tai psykologin työmäärästä, vaan arjessa ratkaisevaa on myös työntekijän vastuulla olevien oppilaitosten ja toimipisteiden määrä. Sote-uudistuksessa kaavailtu psykologien ja kuraattorien hallinnollinen siirto hyvinvointialueiden vastuulle voi pahimmillaan johtaa siihen, että nämä ammattilaiset ovat joka päivä eri oppilaitoksissa tai jopa keskitettynä pois oppilaitosten omista tiloista yhteisiin opiskeluhuollon tiloihin, jolloin oppilas- ja opiskelijahuoltolain pääasiallinen tarkoitus, yhteisöllinen opiskeluhoito, kärsii. SLL on tyytyväinen, että esitystä täsmennettiin lausuntokierroksen jälkeen niin, että palvelut tulisi ensisijaisesti järjestää oppilaitoksessa; lukuisiin eri oppilaitoksiin hajaantumista viikon aikana tämä ei kuitenkaan estä. SLL:n mielestä kaikkien opiskeluhoollon palveluiden tulee olla saatavilla mahdollisimman helposti ja nopeasti opiskelijalle.

Siirtymäaikojen kohdalla on syytä tarkastella koulutuksen järjestäjien tosiasiallisia mahdollisuuksia täyttää puuttuvat henkilöstömäärät erityisesti psykologien kohdalla, mikäli eri alueilla on jo aiemmin ollut haasteita palkata päteviä ammattilaisia esimerkiksi työehtojen ja tietynlaisen kohtaanto-ongelman vuoksi. SLL:n näkemyksen mukaan on hyvä, että psykologien kohdalla siirtymäaika on pidempi. Esityksessä on kuitenkin osuvasti tunnistettu, että palkkaaminen voi myös helpottua, kun psykologien työmäärä kohtuullistuu.

Kuraattorin kelpoisuus

SLL kannattaa luvussa 5.1 esitettyä vaihtoehtoista mallia kuraattorin kelpoisuudelle, jolloin kuraattorina voisi toimia vain laillistettu sosiaalihoollon ammattihenkilö eli joko sosiaalityöntekijä tai sosionomi (AMK). SLL on samaa mieltä siitä, että vaihtoehto edistäisi asiakasturvallisuutta, palvelujen laatua ja yhdenvertaisuutta. Malli myös selkeyttäisi

rekrytointeja ja mahdollistaisi sosiaalialan ammattilaisten erikoistumisen kuraattorityöhön nykyistä selkeämmin.

Kuraattorin työtä määrittelee oppilas- ja opiskelijahuoltolain lisäksi sosiaalihuoltolaki, jonka 14 §:n mukaan kuraattoripalvelu on sosiaalipalvelu. Kuraattori on oppilaitoksessa ainoa sosiaalihuollon asiantuntija. Oppivelvollisuuden laajentuessa 1.8.2021 opiskeluhuollon piiriin tulee aiempaa enemmän tuen tarpeessa olevia nuoria, minkä takia on välttämätöntä, että koulu- ja oppilaitosyhteisöihin kuuluu asianmukaisen sosiaalialan koulutuksen saaneita, laillistetun sosiaalihuollon ammattihenkilön kelpoisuuden omaavia henkilöitä. Tarkempi sääntely kelpoisuusehdoissa on tärkeää myös lapsen edun toteutumisen kannalta. Ilmaus ”tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto” ei ole riittävän selkeä ja jättää liikaa tulkinnanvaraa.

Lausunnon keskeinen sisältö

- SLL kannattaa henkilöstömitoituksen säätämistä, mutta on huolissaan mitoituksen riittävydestä. SLL esittää mitoitukseksi 600 opiskelijaa yhtä kuraattoria tai psykologia kohti.
- SLL ei pidä tarkoituksenmukaisena, että psykologeille ja kuraattoreille on erisuuruinen mitoitus, mutta pitää hyvänä, että esi- ja perusopetuksessa sekä toisella asteella mitoitukset ovat samansuuruiset.
- SLL kannattaa kuraattorin kelpoisuusvaatimukseksi mallia, jossa kuraattorin tulee olla sosiaalityöntekijä tai sosionomi (AMK). Perusteluina on erityisesti asiakasturvallisuuden ja yhdenvertaisen palvelun varmistaminen.

Lisätietoja lausunnosta antaa:

Sosiaalipoliittinen asiantuntija Iiris Hynönen (iiris.hynonen@lukio.fi)

Hynönen Iiris

Suomen Lukiolaisten Liitto